

Nr 234.

Av herr **Velander m. fl.**, om inrättande av en andre arkivariebefattning vid landsarkivet i Härnösand.

I statsverkspropositionen (åttonde huvudtiteln, punkt 8) föreslår Kungl. Maj:t, att å personalstaten vid det nyinrättade landsarkivet i Härnösand skall uppföras *dels* såsom ordinarie tjänster en landsarkivarie (B 26) och en expeditionsvakt (B 5), *dels* ett belopp av 2,250 kronor (frånsett pensionsavdraget) till avlönande av icke-ordinarie befattningshavare. Departementschefen anför i det sammanhanget, att onekligen mycket goda skäl anförts för inrättandet också av en andre-arkivariebefattning (B 21), men att det dock borde få anstå därmed ett eller annat år. Han anser, att man bör avvakta någon tids erfarenhet rörande organisationsarbetet vid det nya landsarkivet.

Riksarkivet har i underdånig skrivelse den 16 augusti 1933 anfört, att landsarkivet i Härnösand kommer att i jämförelse med de övriga intaga en särställning, som motiverar inrättandet av en andre-arkivariebefattning: »De väldiga avstånden — — och de sparsamma, ofta obekväma förbindelselederna mellan de glesa bygderna komma otvivelaktigt att göra detta område svårt att administrera, förutom att det, vad ordnad arkivvård beträffar, genom olyckliga omständigheter befinner sig trettio år efter tre av de sydligare arkivdistrikten och trettiofyra efter det äldsta i Vadstena. Den viktiga del av ett landsarkivs verksamhet, som inspekterandet av de lokala arkiven inom dess område innebär, kommer härigenom att både bli mera krävande och erfordra längre tid än i de mindre och folktätare länen nedåt landet. Om redan detta starkt talar för behovet av en ordinarie tjänsteman såsom landsarkivariens närmaste medarbetare och ställföreträdare, bör härvid även beaktas svårigheten att i en stad, som saknar universitet eller därmed jämförlig högskola, tillfredsställande besätta en icke-ordinarie amanuensbefattning utan nedpressande av de kompetenskrav, som för tjänstens behöriga skötande måste upprätthållas. Riksarkivet kan i detta hänseende åberopa vunna erfarenheter från det sist upprättade provinsarkivet, länsarkivet i Östersund». Statskontoret har icke gjort någon erinran mot det omedelbara inrättandet av en andre-arkivariebefattning, och Kungl. Maj:t har funnit de av riksarkivet anförda skälen vara mycket goda. Icke dess mindre ställes tjänsten i rätt obestämda ordalag på framtiden. Innebörden därav kommer i särskilt klar dager, om man uppmärksammar, hur — vid

jämförelse med övriga lands- respektive länsarkiv — landsarkivet i Härnösand enligt Kungl. Maj:ts förslag bör utrustas med icke-ordinarie arbetskrafter.

För anställande av sådana skulle enligt propositionen (sid. 28) utgå			
till landsarkivet i Uppsala		kronor	10,100
» » » Vadstena	»		5,100
» » » Lund (där andre arkivarie finnes)	»		3,900
» » » Göteborg	»		8,550
» » » Härnösand	»		2,210
» länsarkivet » Östersund	»		5,640

Denna sammanställning visar, i hur hög grad det nya landsarkivet skulle missgynnas. Det faller särskilt i ögonen, att det *mindre* länsarkivet i Östersund skulle förfoga över ett mellan två och tre gånger högre anslag till extra-ordinarie arbetskrafter än det *större* landsarkivet i Härnösand.

Det synes oss klarligen framgå, att personalstaten vid det nya landsarkivet icke från början är riktigt avvägd. Jämvikt mellan de olika landsarkiven kan uppnås endast därigenom, att en andre-arkivariefattning *redan för budgetåret 1935/1936* inrättas vid det nya landsarkivet. Principiellt dela vi alltså Kungl. Maj:ts och ifrågakommande myndigheters mening, att en sådan befattning är nödig; skiljaktigheten avser endast tidpunkten — men just den synes oss vara av väsentlig betydelse. För övrigt talar riksarkivets redan anförda, av Kungl. Maj:t gillade argumentering mot varje försök att lösa svårigheten genom höjning av det föreslagna anslaget till extra-ordinarie arbetskrafter.

Vi kunna icke dela den i propositionen uttalade uppfattningen, att någon tids erfarenhet av organisationsarbetet skulle vara behövlig för direkt konstaterande av den ifrågasatta tjänstens behövlighet. Det torde med större fog kunna påstås, att redan vid organisationsarbetet — och icke minst vid detta — en andre arkivarie skulle äga viktiga uppgifter såsom landsarkivariens närmaste man och ställföreträdare. Man uppmärksammar i det sammanhanget, att ett relativt högt belopp (1,200 kronor) avses till tjänsteresor inom ifrågavarande enastående vidsträckta arkivdistrikt. Mot beloppet är intet att erinra, men man kan fråga, vem som under landsarkivariens frånvaro skall uppehålla hans tjänst. Enligt Kungl. Maj:ts förslag synes valet stå mellan expeditionsvakten och det med 2,250 kronor avlönade (förmodligen kvinnliga) skrivbiträdet. Ingendera äger emellertid enligt sakens natur kompetens för ett förordnande till landsarkivarietjänst.

Vi dela Kungl. Maj:ts mening, att all försiktighet bör iakttagas vid inrättandet av nya befattningar, men här är det fråga om en tjänst, som Kungl. Maj:t principiellt anser väl motiverad. Sparsamhetshänsynen böra givetvis göra sig gällande också vid bestämmande av anslag till arkivstaten, och vi ha så till vida intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, att anslaget

till inredning av landsarkivet, i avvaktan på närmare utredning om möjliga besparingar, tills vidare nedprutas till 35,000 kronor från det av riksarkivet och byggnadsstyrelsen föreslagna beloppet av 52,000 kronor. Däremot synes det oss möta allvarliga betänkligheter att vid fastställandet av en ny institutions organisation avknappa den i sig själv mycket blygsamma föreslagna personalstaten så starkt, att mycket berättigat tvivel kan uppstå, om institutionen över huvud kan fylla sin uppgift under den särskilt krävande organisationsperioden. Vi finna det också innebära en klar konsekvens, att riksdagen — sedan den låtit länsarkivet i Östersund träda i verksamhet med en från början tillräcklig personalstat — icke låter det *större* norrländska landsarkivet begynna sin tillvaro under trycket av bristande arbetskrafter och av en beträffande dessa uppenbarligen missgynnad särställning inom den statliga arkivorganisationen.

Med hänsyn till det anförda få vi föreslå,

att riksdagen må besluta sådana ändringar beträffande anslag under statsverkspropositionens åttonde huvudtitel (punkt 8, Landsarkiven m. m. Avlöningar), som betingas av inrättandet vid landsarkivet i Härnösand av en andre-arkivariebefattning i lönegraden B 21.

Stockholm den 23 januari 1935.

Gustaf Velandér.

L. Tjällgren.

J. G. Wallés.

